Elogi d'Horaci

MARTÍ DOMÍNGUEZ
@MartiDominguezR

"Per a molts, avui en dia, la modernitat és un gratacel. Per a nosaltres, solejat i amb sons de flauta de Pan, és un pinar verge ran de mar, un llarg mur de paret seca, un horàcic ullastrar", escriu Ponç Pons a *Els ullastres de Manhattan*. I és ben cert: Pons hi denuncia la grandiloqüència de Nova York, les dimensions esbojarrades, la multitud i alhora l'anonimat, la piconadora de la humanitat que és la gran ciutat. En un moment es pregunta alarmat: i si passara alguna cosa i no poguera regressar a la meua illa? Al meu racó nimbat, refugi per a l'ànima, *angulus ridet* des del qual em projecte com a pensador però, per sobre de tot, com a ésser humà. El llibre de Pons és un cant a la soledat del camp respecte a la destructora ciutat, cada vegada més monstruosament intractable, polis vulgars que ens anorreen com a persones. Hi ha un cert pensament rousseaunià en tot això, però alhora no deixa de ser inquietantment cert: la ruralia es va despoblant i la ciutat creix com un monstre, d'una manera desmanyotada, engolint-se els seus voltants, sovint formats per terres fèrtils i transformant-les en blocs hòrrids d'edificis. No hi ha més que pensar en Barcelona o València per a entendre com creixen a costa dels cultius, fins i tot menjant-se la costa (amb les projeccions dels ports, cada vegada més i més desproporcionats, vertaders colossos que transformen corrents i alteren la fisiognomia de tot el que els envolta).

Ponç Pons escriu amb enyor i ràbia: "Tenim una llengua pròpia i un paisatge privilegiat, però els menorquins no valoram gaire la nostra illenca idiosincràsia". Pons tem que li passe a Menorca com a Mallorca o a Eivissa, on la destrucció natural i cultural ha estat encara més salvatge. I ho defineix com a topofília, és a dir, aquella estima per la terra que t'ha vist nàixer. Una topofília que també explota Miquel Martín a *La drecera*, un relat ple d'enyor sobre la pagesia de l'Empordà, i com a poc a poc aquesta va anar sent destruïda pels senyors rics de Barcelona, que transformaren els vells masos agraris en xalets amb piscina, amb vistes al mar. *La drecera* és un llibre agre, directe, monocord en el relat, com una gota que va caient sobre la nostra consciència, i que al final bada la roca i esclata i ho ompli tot d'una malenconia tràgica. Amb la mort del mosso Pitu i la destrucció del mas Bou, amb la transformació de l'estany dels ànecs en una praderia de gespa, amb la prostitució d'un paisatge esquerp però solemne, amb la caricatura grotesca burgesa dels senyorets barcelonins, Miquel Martín assoleix les seues millors pàgines.

Tant el llibre de Pons com el de Martín són dos cants horacians a la natura perduda. Pons assenyala els seus conciutadans, i Miquel Martín ridiculitza els pixapins barcelonins, que sols parlen en castellà i semblen uns pallassos. Però la realitat és que tots són culpables, i la destrucció del nostre paisatge no és sols cosa dels rics, ni dels nouvinguts, sinó que tots hi han participat, tots hi han tret el seu rèdit, i el propietari del mas de la Costa Brava l'ha venut per una bona suma, com l'amo del bancal de Calp o Benidorm, on abans es cultivava raïm moscatell i ara s'alça una torre d'apartaments, també ha tret el seu pessic. En aquest país ha mancat topofília, i la veritat és que l'hem balafiat de mala manera, i el poc que queda es destruirà aviat, per un motiu o un altre, en pro de la recuperació econòmica. Llegiu Ponç Pons i Miquel Martín, i recordeu Horaci, la seua lloança de les coses petites sobre les grans en la vida, i la curta durada de la nostra existència i l'inexorable final que és la mort.

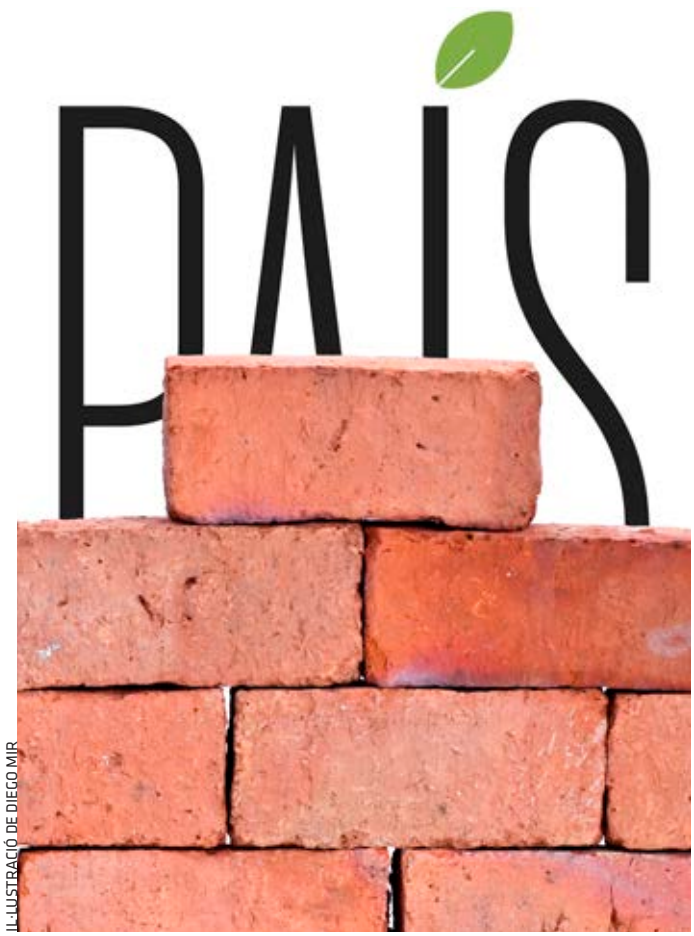

IL·LUSTRACIÓ DE DIEGO MIR